

ko Argun. Tam so pomorili okrog 200 ruskih in kitajskih prebivalcev.

Iz Trehrečja poročajo, da so rdeči neko selo ob Argunu zajeli in zažgali, prebivalce pa pobili. Nikomur niso prizanesli. Komsomolci (člani boljševiške mladinske organizacije) so metali otroke v vodo, dvema so s kamnom glave razbili.

Na pristavi Damasova so rdeči vojniki požgali vsa poslopja ruskih in kitajskih prebivalcev. Ko so vse moške pomorili, so ostali še starčki, ženske in otroci. Te so zbrali v četo in jim zapovedali, da gredo na drugo stran potoka, ki teče tam mimo, rekoč: pojdite proč iz pristave, mi vas več ne potrebujemo. Medtem ko so ti siromaki bredli čez vodo, so začeli streljati na nje. Ko so hoteli ranjenci zopet iz vode zlezti na suho, so jih boljševiki metali nazaj v vodo. Vseh oseb na pristavi Damasova je bilo umorjenih 63. Živino in konje so boljševiki ugrabili in odpeljali.

List »Nova Vrenuja« piše, da so takrat, ko so boljševiki streljali ali morili rusko inteligenco, govorili in pisali po Evropi: to je notranja ruska zadeva. Ali bodo zdaj tudi govorili, da je to notranja kitajska zadeva? Velika je razlika med rusko dušo in dušo Evropejca. Ko so Turki klali kristjane, Rusi niso govorili: to je notranja turška zadeva, marveč so posegli vmes in so z orožjem branili kristjane. Zato ne služi v čast evropskim omikancem, da dopuščajo podobne stvari, ki jih uganjajo boljševiki.

Besede ruskega lista so resnične. — Evropske velesile hočejo imeti dobre odnose z boljševiki in angleška delavska stranka se je požurila, da je prišla v stik z njimi. Kaj je evropskim diplomatom za nedolžno prelito slovensko kri?

Ko so Turki svojčas klali Armence, ko so v Mehiki zatirali vero in so Arabci pomorili nekaj Judov, so listi mnogo pisali o tem in so protestirali proti takim grozovitostim. Sklicevali so zborovanja in so sklepali protestne izjave. Kdo pa je protestiral proti boljševiške-mu zverstvu? Nihče! Saj gre za slovensko kri! Evropa je to grozovitost komaj na znanje vzela. Kje pa je slovensko prepričanje? Bodimo odkriti! Tudi v slovenskih listih se premalo piše o boljševiškem zverstvu.

*

Sing — Sing.

Najbolj proslulo poslopje Združenih držav bo v kratkem nadomeščeno z novo stavbo. Gre namreč za 100 let staro kaznilnico, ki je celemu svetu znana pod imenom »Sing-Sing« Koliko žaloliger se je doigralo v tem zavodu!

Kaznilnica je oddaljena od New Yorka 45 km in leži tik ob slikoviti obali reke Hudson. Leta 1914 je bil izdan v Združenih državah nov kazenski zakon in pri tej priliki je bilo modernizirano postopanje s kaznjenci v Sing-Sing. Od tedaj smejo obsojenci že zjutraj iz svojih celic in se gibljejo za zidovjem prosto. Ako je bilo deževno in hladno, so skrbele za ogrevanje naj-

boljše električne peči. V zadnjih letih so povečali zavod s prizidavo in ustvarili: čitalnice, igralnice, gledališče in vsemogoče delavnice. Kar je bil kaznjenc poprej po poklicu, je svobodno v kaznilnici nadaljeval. Za dnevno delo mu je plačalo ravnateljstvo 3 dolarje in s tem denarjem je svobodno razpolagal po svoji volji. Celo časopisje so imeli jetniki na razpolago, po radiju so zvedeli najnovejše dogodke.

Na ta način je hotelo vodstvo preprečiti, da bi se kaznjenc moralno še bolj pogreznil, nego je bil pred obsodbo. Izobraženi kaznjenci so morali podučevati priproste. Z milim postopanjem so nameravali oblažiti stremljenje po pobegu in preprečiti nepotrebno prelivanje krvi. Pazniki, ki se navidez niso brigali za kaznjence, so imeli povelje, ustreliti vsacega, ki bi hotel utesiti.

Ako je restant končal dnevno opravilo, je imel še vedno toliko prostega časa, da je lahko igral na kak instrument, pisal, se učil ali pa igral z drugimi kako igro. Po večerji so morali kaznjenci v zaporne celice, ki so bile 2,5 m dolge, 2 m visoke in 1,2 m široke. Nobenega okna ni bilo na zunanjo stran, svetloba je prihajala le skozi omrežje jeklenih vrat. Kot postelje so služile lesene priče. Do leta 1914 so morali tihčati restanti noč in dan v celicah in so jih zapustili le v toliko, da so se prezračile. Še le po omenjenem letu je zasijalo obsojenim pravkar opisano solnce prostega gibanja.

Kaznilnice se je oprijelo ime Sing-Sing radi tega-le: Kmalu, ko je bil zavod otvorjen, je bil obsojen na dosmrtno ječo časninar, ki je ubil moža pri dnevnem pretepu. V ječo je prinesel seboj ptiča, katerega je obesil v kletki na steno zaporne celice. Dovolili so mu, da je ptička obdržal in pozneje so mu poslali razni znanci še več ptičev in iz tega se je rodilo ime: Sing-Sing od tčkov pevcev, ki so bili zaprtemu časninarju edina zabava in razvedrilo.

Pri kratkem opisu Sing-Sing zavoda ne smemo pozabiti na stavbo smrti, ki je bila zgrajena na vrtu in obdana od dreves. V paviljonu smrti je bila soba brez oken, svetloba je prihajala od zgoraj in tukaj so izvrševali smrtne obsodbe. Na stenah je bil napis: »Tih«. V sobi je bila priprava za kurjavo, umvalnik in gumb za zvezo z visoko električno napetostjo. V enem kotu je bila lesena klop za priče usmrtitve: ravnatelj kaznilnice, sodnike in zdravnika.

Na sredi sobe smrti je bil ameriški »električni stol«. Izgledal je obrabljeno in bil opremljen z naslonjali za obe roki. Od stola so visele gurte in žice. Na smrt obsojene so morali na stol privezati, ker so se branili iz strahu pred smrtjo. Samo v tej sobi so ubili z električnim tokom na leto približno 10 oseb. Od začetka zavoda do danes je bilo usmrčenih 250 obsojencev. Znani krvnik v Sing-Sing, Janez Hulbert, je usmrtil tekom 12 letnega službovanja 40 oseb. Za vsako usmrtitev so mu izplačali 150 dolarjev. Leta 1926 je dal slovo krvavi službi in februarja 1929 so ga našli ustreljenega v kletki svoje hiše. Skraja so sumili, da ga je ustrelil kateri od bivših restantov, pozneje pa so

le dognali, da si je končal življenje radi duševne potrtosti.

Na smrt obsojene so pred usmrtitvijo mučili na uprav ameriški način. — Ako je bila nad kom izrečena smrtna obsodba, so ga vtaknili v celico paviljona smrti. Nikdo razven paznika ni smel k njemu. Ne duhovnik, ne sodnik in nobeden sorodnik ni imel pravice, da bi videl obsojenega. V noči pred izvršitvijo obsodbe so ga prepeljali v drugo celico, ki je bila tik poleg one z električnim stolom. Tukaj so mu obrili glavo, da se ga je električni tok bolj prijel.

Ako je elektrika obsojenega ubila, so ga prenesli v sosedno sobo, kjer so mu vzeli zdravniki možgane. Še le tedaj so lahko odpeljali sorodniki truplo in ga pokopali po svoji volji.

Ne mestu starega — stoletnega Sing-Singa stavijo novega — modernega, a tudi v tem bo ostal za izvršitev smrtne obsodbe stari — električni stol.

*

Pogreb pri Japoncih.

Japonci poznajo dva načina pogreba. Privrženci Šintog vere pokopavajo mrliče v štirioglatih lesenih krstah na pokopališčih; budisti pa svoje mrtve sežigajo.

V dobi, ko je bil na Japonskem budizem na vrhuncu, so tudi budisti umrle pokopavali. Ko je bilo pozneje upeljano sežiganje posamič, je duhovščina kmalu pogruntala, da je sežiganje za njo veliko bolj dobičkanosno nego pokopavanje. Ako so mrliča pokopali, so mu dali seboj belo mrtvaško obleko; pred sežiganjem jo je prejel v dar duhovnik. Ravno radi te obleke so priporočali budistični svečeniki sežiganje, dokler ni bilo splošno upeljano.

Tudi budistične mrtve denejo najprej v male lesene omare. V tak zaboj mrliča stlačijo, da kleči in mu je glava čisto pri kolenih. V krsti je mrlič nekako tako, kakor bi opravljal molitev.

V prejšnjih letih so zaboje z mrliči sežigali kar na odprtem ognju, mnogo pozneje so začeli zidati posebne sežigalnice. Sežiganje se vrši navadno v noči. Še le drugo jutro lahko odnesejo sorodniki pepel in ostanke kosti. Vse to spravijo v lončene posode, katere nesejo v tempelj blagoslovit in po preteku 7 dni spravijo posodo na posebno mesto. Včasih ločijo zobe od ostankov kosti in jih pošljejo v oni kraj, kjer je bil sežgani rojen.

Ako umrje privrženec stare Šintog vere, smatrajo hišo in njegove domače kot nečiste. Hišni oltar se mora zapreti. Vsakega dotika mrtvega se je treba strogo ogibati. Radi tega umrlega niti ne umijejo, niti ga ne počesejo. Predno ga položijo v krsto, pokrijejo truplo tako od daleč z obleko. Obstoja vera, da biva duša po smrti 49 dni v telesu in nato se še le preseli v nebo.

Zabito krsto položijo pred mizo, na kateri so najljubše jedi pokojnega. — Japonski grobcy so zelo globoki in to radi tega, da ne morejo trupel izkopati psi. V hiši, kjer je bil mrlič, ostanejo prej omenjene jedi na mizi do 51. dne-

va. Ker je do tedaj duša že v paradizu, vržejo jestvine v reko, da jih ponese v morje. Enainpetdeseti dan se moli očiščevalna molitev in odprejo domači oltar. Omenjenega dne postavijo ob desno stran groba nagrobni kamen. Na spomeniku je zapisano: ime, stan in kratka zgodovina umrlega.

Pokopališča šintoistov so daleč proč od človeških bivališč po gozdovih in na hribih.

Po celi Štajerski so raznešeni plakati z razglasom »Slovenskega Gospodarja«. Vsem, ki so jih dali razvesiti, iskrena hvala. One, ki jih še imajo, prosimo, da jih razvesijo za praznike. V trgovinah in gostilnah ter trafikah naj visi razglas »Slovenskega Gospodarja«. — Ako jih še kje potrebujete, ali jih niste prejeli, vas prosimo, da nam sporočite, jih lahko še dobite!

Čudne organizacije.

V naslednjem hočemo pokazati, v kake organizacije (tako zovane klube) se v novejšem času družijo razni posebneži.

Klub debeluharjev. V Ameriki, v Lisaboni na Portugalskem in v Monakovem obstojajo organizacije, ki se imenujejo »Klub debeluharjev«. Pogoji za sprejem je telesna teža 100 do 120 kilogramov. Namen članov je, znižati debelost s pomočjo športa in rastlinske prehrane.

V Parizu obstoja klub enookih, v New Yorku klub enonogih. V mestu Marseille na Francoskem so organizirani pobiralci cigaretnih in smodkinih odpadkov.

Znan je klub zanemarjenih zakonskih mož na Dunaju. V Londonu obstoja klub starih očetov.

V kraju Lussex Dows v bližini mesta Stortington na Angleškem poznajo klub priprostih. Pred kratkem je kupila bogata Angležinja, ki se je naveličala vsega mogočega uživanja ter rajžanja po svetu, blizu mesteca Stortington posest, kateri pravi: »Svetišče«. Organiziran je na tem svetišču poseben klub, ki šteje 40 članov. Prebivajo v priprostih kočah, ali na vozovih ter se preživljajo kar najbolj priprosto. Radovednežem pripovedujejo, da jih ziblje priprosto življenje v rajsko blaženem miru. Zelo razširjen je po mestih Združenih držav klub rdečelascev.

Že v zadnji številki našega lista smo omenili klub trinajstih, ki obstoja v francoskem mestu Bordeaux in kojega namen je: pobijati praznovrje, ki se oprjemlje že stoletja številke 13. Klub trinajstih obstoja tudi v Londonu in je njegov namen isti, kakor ga zasleduje njegov francoski tovariš.

Omenjeni angleški klub je imel pred kratkem 13 občni zbor v petek 13. v mesecu. Vsak od trinajstih članov je pripeljal seboj v sejno dvorano po dva gosta. Klub trinajstih je stopal ob tej priliki pod dvojno lestvo, kar pomenja gotovo nesrečo. Na mizah kluba so bili čevlji, kar znači razno škodo.

Po seji je bil slovesen obed, na katerem je bilo na razpolago 13 raznih jedi. Kot predjed je bila na jedilnem listu zmes iz 13 ostrig. Žganje ter vino sta bila iz leta 1913. Razno pecivo in slad-

karije so bile zložene po mizi tako, da so tvorile številko 13. Odkar obstoja ta klub, ni umrl nobeden od članov nagle smrti, tudi se ni pripetila nobenemu kaka izredna nesreča.

Cene in sejska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto, dne 14. decembra so pripeljali špeharji na 68 vozov 218 zaklanih svinj, kmetje 6 voz sadja, 32 vozov krompirja, 14 vozov čebule, 16 voz zelja, 24 vozov sena in 8 voz slame. Svinjsko meso so prodajali po 15—30 Din, slanino po 18—22 Din, krompir 0.75—1.25, čebulo 2.50 do 3, zelje 0.50—2.50, seno 80—110, slamo 65—70 Din. Pšenica 2.50, ječmen 2, oves 1.50, koruza 2.25—2.50, ajda 2, ajdovo pšeno 5, proso 3 do 3.50, fižol 3—4 Din. Kokoš 30—35, piščanci 25 do 60, gos 60—80, puran 70—140, domači zajec 15—40, divji zajec 40—50. Česen 18—20, kislo zelje 4, kista repa 2 Din. Jabolka 4—8, hruške 6—10, suhe slive 12 Din za kg. Mleko 3, smetana 12—14, surovo maslo 40—44 Din. Jajca 1.75—2, med 16—18 Din.

Mariborsko sejsko poročilo. Prignanah je bilo 21 konj, 15 bikov, 160 volov, 553 krav in 10 telet; skupaj 759 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu dne 10. decembra 1929 so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od Din 9.25—9.50; poldebili voli od Din 8.50—9; plemenski voli od Din 8—8.25; biki za klanje od Din 7.25—9; klavne krave debele od Din 7.50—8.50; plemenske krave od Din 5—6; krave za klobasarje od Din 4—4.75; molzne krave od Din 7—9; breje krave od Din 7—9; mlada živina od Din 7—9.50; telata Din 12. Prodanih je bilo 348 komadov, od teh za izvoz v Avstrijo 84, v Italijo 12 komadov.

Mariborsko sejsko poročilo. Na svinjski sejmu dne 13. decembra tega leta je bilo pripeljanih 135 svinj in ena koza. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari od Din 100—125; 7—9 tednov stari od Din 150—200; 3—4 mesece stari od Din 350—400; 7—5 mesecev stari 450—500; 8—10 mesecev stari 550 do 850; 1 leto od Din 1000—1500. 1 kg žive teže 10—12.50. 1 kg mrtve teže od Din 17 do 18. — Prodanih je bilo 115 svinj.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso 1 kg od Din 12—20; telečje meso 1 kg od Din 20—25; svinjsko meso 1 kg od Din 15—30.

*

Gospodarska obvestila.

Kolje za vinograde in za sadno drevje, kakor vsake vrste rezan les prodaja ali zamenja za dobro vino Franjo Gulišek, Maribor, Razlagova ulica štev. 25. 1376

Pozor kmetovalci v celjski okolici. Vejniki in Petrovčani! Gnojenje je činitelj, s katerim večina kmetovalcev vse premalo računa. Zlasti zemlja v vaših občinah je vsled stalnih nasadov hmelja izčrpana in za dosego boljše kvalitete ter večje kvantitete pridelka morate segati po umetnih gnojilih, ki pa jih največkrat uporabljate nesmotreno in ne tako, da bi dosegli največji uspeh. Radi tega se bodo v teh občinah vršila strokovna predavanja o načinu gnojenja s posebnim ozirom na umetna gnojila. Predaval bo poljedelski in hmeljarski nadzornik g. inž. Janko Dolinar, za pónazoritev preda-

vanja pa mu bodo služile žive filmske slike, ki jih za to priliko dobi iz Zagreba. V Vojniku se vrši predavanje pod okriljem tamkajšnjega Katoliškega izobraževalnega društva v soboto, dne 21. decembra tega leta ob 7. uri zvečer v posojilniški dvorani. V Celju priredi predavanje celjsko Katoliško prosvetno društvo v nedeljo, dne 22. decembra ob 8. uri zjutraj v telovadnici Orlovskega doma v Samostanski ulici v Celju. Tega predavanja naj bi se poleg onih iz celjske okolice udeležili tudi Trnoveljčani in Teharčani. V Petrovčah organizira predavanje društvo »Gospodar« za nedeljo, dne 22. decembra ob 3. uri popoldne v društveni dvorani pri g. županu Jelovškemu. Tudi predavanja v Petrovčah naj bi se udeležili ljudje iz okoliških občin. Vstop k predavanjem je prost. Pridejo naj ne le gospodarji, temveč tudi gospodinje ter fantje in dekleta.

Laporje. To leto smo imeli zelo dobro letino, le vinska trta je vsled izvanredno hude zime manj obrodila. Sicer se pa tudi v napredku gospodarstva precej gibljemo. Ustanovili smo kmetijsko podružnico in je že z majhno agitacijo imela prvo leto 45 članov. To število se bo to leto še podvojilo, za kar pa se naj kmetovalci brez agitacije sami pobrigajo. — Odbor je imel to leto že 5 sej, nadalje smo imeli tri poučna predavanja sledečih kmetijskih strokovnjakov: Zidanšek, kmetijski referent o poljedelstvu in umetnih gnojilih; Zupanc, živinorejski nadzornik, o napredku v živinoreji; Muri, inžener in pomožni referent, o uporabi umetnih gnojil v vseh panogah. Naročili smo že prvo leto 49 meterskih stotov umetnih gnojil in 19 ton apna. Že prvo leto smo kupili velik čistilni stroj za žito za 5.500 Din in bo do 20. decembra 1929 s prispevki popolnoma plačan. Galice smo naročili 600 kil ter tudi za naprej se naj vsak kmetovalec kot član posluži teh ugodnosti, ki jih kmetijska podružnica nudi. Vsi stanovi so se že združili, tedaj tudi nam je skrajna potreba, da se združimo v svojo stanovsko organizacijo, v Kmetijske podružnice. Ker je sedaj ravno taisti čas, torej združimo vse sile in na noge vsi! Predstavljali bodemo združeni ogromno moč in gospodarska zbornica nam je zagotovljena.

Dramlje. Na Stefanovo, to je dne 26. decembra tega leta ob 8. uri dopoldne v lokalni družbi »Detelja« v Dramljah sklicuje sadjarska in vrtnarska podružnica svoj tretji redni občni zbor. Ker so letos na programu izredno važne točke, se vabite vsi člani in nečlani k čim mogoče največji udeležbi. Za isti dan se je zaprosilo tudi predavatelje, kakor g. Levstika iz Celja in g. Nardjana iz St. Jurja iz kmetijske šole, ki nam bosta predavala o pomenu sadjerejstva in sploh o napredku gospodarstva. Po končanem zborovanju se bodo vsem odlikovancem in nagrajalcem, ki so bili priznani na letošnji sadni razstavi, razdelile diplome in nagrade, radi tega naj nobeden ne izostane.

Sv. Jurij ob juž. železnici. Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva naznanja, da se vrši njen občni zbor prihodnje nedelje, to je dne 22. decembra. Poleg običajnega sporeda bo tudi predavanje o krajevnem sadnem izboru in o zatiranju škodljivcev sadnega drevja. Člani in vsi prijatelji sadjarstva, pridite v obilnem številu!

*